

1.2. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Η δημιουργία του χριστιανικού ρωμαϊκού κράτους

Η επικράτηση του Κωνσταντίνου

- > Μετά την παραίτηση του Διοκλητιανού από το αξίωμά του (305 μ.Χ.), ακολούθησε μια περίοδος συγκρούσεων ανάμεσα σε αύγουστους και καίσαρες, ως την τελική επικράτηση του Κωνσταντίνου, γιου και διαδόχου του Κωνσταντίου του Χλωρού, το 324 μ.Χ.
- > Τα γεγονότα που οδήγησαν στην επικράτηση του Κωνσταντίνου ήταν:
  - 1) • η νίκη του επί του Μαξέντιου, του αντιπάλου του στη Δύση, στη Μουλβία γέφυρα του Τίβερη, το 312 μ.Χ.
  - 2) • η συμφωνία με τον Λικίνιο, Αύγουστο της Ανατολής, στο Μιλάνο να μην προσλάβουν καίσαρες και να συνεργαστούν για τη διοίκηση της αυτοκρατορίας (313 μ.Χ.).
  - 3) • η νίκη του επί του Λικίνιου κοντά στην Αδριανούπολη το 324 μ.Χ., μετά την οποία έμεινε μονοκράτορας.

Η πολιτική του Κωνσταντίνου

- > Στα χρόνια του Κωνσταντίνου η μοναρχία απέκτησε ακόμη πιο απόλυτο χαρακτήρα, όπως φανερώνει το γεγονός ότι:
  - ο αυτοκράτορας ήταν απρόσιτος στους υπηκόους του και στη σύγκλητο, ενώ περιβαλλόταν από τους ανακτορικούς υπαλλήλους και το ανακτορικό συμβούλιο, το οποίο λειτουργούσε συμβουλευτικά και μόνο όταν το ήθελε ο αυτοκράτορας.
  - η σύγκλητος έχασε όλες τις εξουσίες της και απέμεινε ένα τιμητικό σώμα που πλαisiώνει τις δεξιώσεις του αυτοκράτορα.
- > Στο θέμα της αυτοκρατορικής λατρείας η στάση του Κωνσταντίνου διαφοροποιήθηκε: δεν ήταν πλέον ο θεός για τους υπηκόους του, αλλά ο εκλεκτός του θεού που κυβερνούσε με τη θεία χάρη. Επίσης, αν και διατήρησε ως τον θάνατό του τον τίτλο του «Μεγιστού Αρχιερέως», με διάφορες ενέργειές του εκδήλωσε την υποστήριξή του στον χριστιανισμό.

Το Διάταγμα των Μεδιολάνων (313 μ.Χ.)

- Το Διάταγμα των Μεδιολάνων (ή Διάταγμα της ανεξιθρησκίας), με το οποίο καθιερώθηκε απόλυτη ελευθερία στην επιλογή λατρείας για τους κατοίκους της αυτοκρατορίας:
  - υπογράφηκε από τον Κωνσταντίνο και τον Λικίνιο αρχικά στο Μιλάνο τον Φεβρουάριο του 313 μ.Χ. και είχε ισχύ για τους κατοίκους του δυτικού τμήματος της αυτοκρατορίας και λίγους μήνες αργότερα στη Νικομήδεια της Βιθυνίας, οπότε ίσχυσε και για τους κατοίκους του ανατολικού τμήματος.
  - τερμάτισε τις διακρίσεις μεταξύ των χριστιανών και των μη χριστιανών υπηκόων της αυτοκρατορίας.
  - διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο στην ιστορία των σχέσεων του κράτους και της νέας θρησκείας και συνδέθηκε με το ζήτημα του εκχριστιανισμού της αυτοκρατορίας.

Η στάση του Κωνσταντίνου απέναντι στον χριστιανισμό

- Ο Κωνσταντίνος προέβαλε και εμνόησε τον χριστιανισμό, τον οποίο φαίνεται ότι είχε συνειδητά αποδεχτεί μετά τη νίκη του κατά του Μαξέντιου.
- Το γεγονός ότι ο Κωνσταντίνος είχε συνειδητά αποδεχτεί τη νέα θρησκεία αποδεικνύεται από τα εξής:
  - υιοθέτησε ως σύμβολο το χριστόγραμμα, το οποίο τοποθέτησε στις ασπίδες των στρατιωτών και στην αυτοκρατορική σημαία.
  - προστάτησε τον χριστιανισμό από τις αιρέσεις με την καθιέρωση του δεσμού των Οικουμενικών Συνόδων.
  - συνέβαλε μαζί με τη μητέρα του στην οικοδόμηση εκκλησιών.
  - βαφτίστηκε χριστιανός λίγο πριν από τον θάνατό του.

Η ίδρυση της Κωνσταντινούπολης

Η μεταφορά της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους

- Μετά την επικράτησή του ο Κωνσταντίνος αποφάσισε να μεταφέρει την πρωτεύουσα του ρωμαϊκού κράτους στην Ανατολή, όπου στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου (αποικία των Μεγαρέων, του 7ου αιώνα π.Χ.) ίδρυσε τη Νέα Ρώμη.
- Τα εγκαίνια της Νέας Ρώμης, που λίγο αργότερα μετονομάστηκε σε Κωνσταντινούπολη, έγιναν στις 11 Μαΐου του 330 μ.Χ., χρονολογία που σηματοδοτεί την αρχή της ιστορίας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Λόγοι που οδήγησαν στη μεταφορά της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους

- Η απόφαση του Μ. Κωνσταντίνου για τη μεταφορά της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους προέκυψε ως διοικητική ανάγκη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούσαν οι βαρβαρικές επιδρομές.
- Η Ρώμη κρίθηκε ακατάλληλη γιατί, εκτός του ότι αποτελούσε πόλο έλξης για τους λαούς της Δύσης, ήταν συγχρόνως ταυτισμένη με τον αρχαίο κόσμο και τη ρωμαϊκή παράδοση. αντίθε-

τα η νέα πρωτεύουσα, εκτός από το ότι η θέση της ήταν προνομιακή για την άμυνα και την οικονομική ανάπτυξη της αυτοκρατορίας, βρισκόταν κοντά σε περιοχές της Ανατολής, όπου κατοικούσαν κυρίως Έλληνες και χριστιανοί – στους οποίους βασιζόταν ο Κωνσταντίνος για την επιτυχία των πολιτικών του επιδιώξεων.

Η διαμόρφωση μιας νέας αυτοκρατορίας

- Με τη μεταφορά της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους το κέντρο βάρους της αυτοκρατορίας μετακινήθηκε από τον λατινικό πολιτιστικό χώρο στον ελληνικό.
- Έτσι σταδιακά άρχισε να διαμορφώνεται μια νέα αυτοκρατορία με κέντρο την Κωνσταντινούπολη, που βασίστηκε σε τρία στοιχεία:
  - τη ρωμαϊκή πολιτική παράδοση.
  - τη χριστιανική πίστη.
  - την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά.